

תורה שבעל-פה

משפט, חברה ורפואה — מספרות השו"ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (15x4) — 60 נקודות

פרק שני — (10x4) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה – 15 נקודות).

1. גיור וקבלת גרים

א. (1) מהי מהות הגירות?

ב. (2) "בשלושה דברים נכנסו ישראל לברית" (רמב"ם).

ציין את שלושת הדברים האלה, וכתוב מניין למד אותם הרמב"ם.

הערה: אין צורך לצטט פסוקים.

(7 נקודות)

ב. "מי שזו מעלתו, כסיל ייקרא! חלילה לך, לא כסיל קרא ה' שמך, אלא משכיל..." (שו"ת הרמב"ם).

לדעת הרמב"ם, מדוע גר אינו כסיל אלא משכיל? (4 נקודות)

ג. לדעת הרב חיים דוד הלוי, יש היתר לגייר אנשים שחפצים להתגייר לשם אישות.

כתוב את התנאי שהוא קבע להיתר זה, והסבר מדוע תנאי זה הכרחי? (4 נקודות)

2. כפיית טיפול רפואי

א. (1) חולה שמסרב לטיפול רפואי שמוצע לו, עובר על כמה איסורים. ציין שניים מהם.

(2) אדם שאינו מעניק טיפול רפואי לחולה אף שביכולתו לעשות כן, עובר על איסור ומבטל

מצוות עשה. מהו האיסור ומהי המצווה?

(6 נקודות)

ב. חולה מסרב לטיפול רפואי שמוצע לו.

כתוב שלושה מצבים שבהם אין לכפות על החולה את הטיפול. (9 נקודות)

3. מעסיקים ועובדים

- א.** (1) "זמן העבודה מדין תורה הוא מזריחת השמש עד צאת הכוכבים" (הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל).
על פי מה נקבעות בימינו שעות העבודה, ומאיזה טעם מותר לשנות מדין התורה?
(2) לקראת הקיץ גדל מספר ההזמנות במפעל לייצור גלידות. עקב כך החליטה הנהלת המפעל שיום העבודה יהיה ארוך מן המקובל. לעובדים הובטחה תוספת תשלום בעבור שעות עבודה נוספות, אולם הם התנגדו להחלטת ההנהלה.
על פי מה שלמדת, מה הדין? נמק את דברך.
(7 נקודות)
- ב.** פועל נהרג בתאונת עבודה, ולא היה הסכם פיצויים בינו לבין המעסיק שלו. על פי דין תורה, המעסיק פטור מתשלום פיצויים.
כתוב נימוק אחד לפטור זה, וכתוב שני שיקולים לחייב את המעסיק בתשלום פיצויים למרות הפטור. (8 נקודות)

4. צער בעלי חיים

- א.** (1) איסור צער בעלי חיים נלמד ממצוות פריקה. הסבר מהי מצוות פריקה.
(2) ציין שתי מצוות נוספות בתורה שעומד ביסודן איסור צער בעלי חיים.
(5 נקודות)
- ב.** כתוב שלושה מצבים שבהם אין איסור צער בעלי חיים. (6 נקודות)
- ג.** לדעת הרב עובדיה יוסף, מותר לשלם כדי לצפות בבעלי חיים בגן חיות, ואסור לשלם כדי לצפות במלחמת שוורים. נמק את ההיתר ואת האיסור. (4 נקודות)

5. סיכון עצמי לצורך הצלת הפרט והכלל

- א.** הרב אליעזר וולדינגברג טען שיש הבדל בין הכנסת עצמו בספק סכנת נפשות כדי להציל את חברו ובין תרומת איבר להצלת חברו.
כתוב שני נימוקים לטענה זו. (8 נקודות)
- ב.** יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר לאדם להכניס את עצמו לספק סכנה כדי להציל אנשים אחרים מסכנה ודאית.
הסבר את אחד המקורות (מן התורה או מן המשנה) שעליו התבסס הפוסק האוסר, וכתוב את הנימוק של הפוסק המתיר. (7 נקודות)

פרק שני (40 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 6-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

6. הפסקת היריון

- א. מדוע הפסקת היריון אסורה? כתוב שתי סיבות. (4 נקודות)
- ב. יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותרת הפלה של עובר החולה במחלה תורשתית חמורה ביותר (טייזקס). הסבר ונמק את דעת המתיר ואת דעת האוסר. (6 נקודות)

7. זכויות יוצרים

- א. הרב עובדיה יוסף פסק שבעלי זכות היוצרים על ספר, רשאים לאסור על אחרים את הדפסת הספר.
כתוב שני נימוקים לפסיקה זו. (4 נקודות)
- ב. יש מחלוקת בין הפוסקים בנוגע להורדת שיר מן המרשתת (אינטרנט).
(1) כתוב את הנימוק של הפוסק המתיר. בתשובתך הסבר את הביטוי "אבדה ששטפה נהר".
(2) לדעת האוסרים להוריד שיר מן המרשתת (אינטרנט), מדוע מותר להקליטו מן הרדיו?
(6 נקודות)

8. פדיון והחלפה של שבויים

- א. בגמרא מובאים שני נימוקים לדין "אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם".
כתוב את שני הנימוקים. (4 נקודות)
- ב. לפני כארבעים שנה נפל בשבי הרב יצחק הוטנר, בעת שנחטף המטוס שהוא טס בו.
כתוב שיקול הלכתי שלפיו היה מותר לפדות את הרב הוטנר, וכתוב שיקול הלכתי שלפיו היה אסור לעשות זאת. (6 נקודות)

9. התערבות האדם במעשה בראשית

- א. לדברי הרב יעקב אריאל "ה' הטיל עלינו את המשימה להשלים את הבריאה. להשלים, אך לא לעוות".
כיצד איסור כלאי בהמה הוא השראה לדברים אלה? (4 נקודות)
- ב. (1) יש פוסקים המתירים לאדם לשפר את מראהו בניתוח פלסטי. באר את נימוקם.
(2) באיזה מצב לכל הדעות אדם רשאי לשפר את מראהו בניתוח פלסטי? נמק.
(6 נקודות)

10. מושגים ושאלות קצרות

ענה על שניים משלושת הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 5 נקודות).

א. "קשים גרים לישראל כספחת".

כתוב שני הסברים לדברים אלה: אחד שיש בו גנאי לגרים, ואחד שיש בו שבח לגרים.

ב. באר והדגם את המושג "זה נהנה וזה חסר".

ג. הרב יחזקאל לנדא, בעל "נודע ביהודה", פסק שאין איסור צער בעלי חיים בעיסוק בציד,

ולמרות זאת שלל עיסוק זה.

כתוב שני נימוקים לשלילת ציד.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך